

Sygn. akt VIII Gz 126/17

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Budzyńska

Sędziowie: SO Anna Górnik

SO Patrycja Baranowska (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2017 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku dłużnika E. M.

o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej

na skutek zażalenia dłużniczki na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum

w S. z dnia 25 stycznia 2017 roku, sygn. akt XII GU 326/16

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i umorzyć postępowanie w sprawie.

SSO Anna Górnik SSO Anna Budzyńska SSO Patrycja Baranowska

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 25 stycznia 2017 roku Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie oddalił wniosek dłużniczki E. M. o ogłoszenie upadłości jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Sąd doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie, w świetle regulacji zawartej w art. 491⁴ ust. 1 prawa upadłościowego (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19340930834>), wniosek o ogłoszenie upadłości okazał się niezasadny.

Powyższe postanowienie w całości zaskarżyła dłużniczka domagając się jego uchylenia w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

W piśmie procesowym z dnia 20 kwietnia 2017 roku pełnomocnik wnioskodawczyni poinformował, że dłużniczka zmarła w dniu 19 kwietnia 2017 roku, do pisma załączył odpis skrócony aktu zgonu.

Sąd zważył, co następuje:

Z uwagi na śmierć wnioskodawczyni E. M., w trakcie trwania postępowania zażaleniowego, należało uchylić zaskarżone postanowienie i umorzyć postępowanie w sprawie.

Okoliczność, że dłużniczka zmarła po wniesieniu zażalenia na postanowienie Sądu Rejonowego o oddaleniu wniosku, a postępowanie sądowe toczyło się na skutek złożenia przez nią wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej jako osoby nieprowadzącej działalności gospodarczej nie budziła żadnych wątpliwości. Powyższe uprawnia do stwierdzenia, że wystąpiła nienaprawialna następcza utrata zdolności sądowej uczestniczki uzasadniająca umorzenie postępowania na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19640430296>), (por. post. SN z dnia 15.02.2002 r., V CKN 1100/00, LEX nr 54146). B. utrata zdolności sądowej wywołuje bowiem potrzebę umorzenia całego postępowania. Jeśli zaś w sprawie zachodzi podstawa do umorzenia postępowania, sąd drugiej instancji uchyła

postanowienie (art. 361 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19640430296>)) oraz umarza postępowanie, zgodnie z zasadą art. 386 § 3 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19640430296>) w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19640430296>)

Przedmiotowe postępowanie toczyło się w oparciu o regulacje zwarte w art. 491¹ (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19340930834>) i następne praw upadłościowego (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19340930834>) dotyczące tzw. upadłości konsumenckiej. W myśl art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19340930834>) p.u. wnioski o ogłoszenie takiej upadłości może zgłosić tylko dłużnik. Śmierć dłużnika wyklucza więc z zasady możliwość prowadzenia postępowania upadłościowego. Z uwagi na cel postępowania o ogłoszenie upadłości konsumenckiej jakim jest między innymi oddłużenie osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, możliwości wystąpienia z takim wnioskiem po śmierci dłużnika (z wyłączeniem dłużnika będącego przedsiębiorcą art. 7 (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19340930834>) p.u.) lub wstąpienia w jego prawa i kontynuowania postępowania ustawodawca nie przewidział. W tego rodzaju sprawach, w przypadku śmierci dłużnika merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy staje się więc bezprzedmiotowe.

Stanowisko to znajduje potwierdzenie w doktrynie (por. P. Zimmerman, Prawo upadłościowe, Prawo restrukturyzacyjne Komentarz, 4. Wydanie, Warszawa 2016 k. 958-959). Wskazano, że ustawodawca nie uregulował odrębnie sytuacji, gdy w czasie trwania postępowania o ogłoszenie upadłości lub postępowania upadłościowego dochodzi do śmierci dłużnika. Literalnie więc odczytując normę odsyłającą z art. 491² ust. 1 (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19460600328>) PrUp należałoby odpowiednio zastosować art. 26¹ lub 188 (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19460600328>) PrUp, a więc prowadzić postępowanie z udziałem kuratora lub spadkobierców. Wydaje się jednak, że wykładnia gramatyczna jest tu niewystarczająca. Oznaczałoby to bowiem, że postępowanie musi się toczyć bez udziału upadłego. Takie rozwiązanie budzi, zdaniem komentatora, poważne wątpliwości, gdyż upadłość konsumencką prowadzi się w interesie dłużnika w celu jego oddłużenia a nie w celu ewentualnego oddłużenia jego spadkobierców, zwłaszcza że ci ostatni mogą skorzystać z instytucji przewidzianych przepisami prawa spadkowego (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19460600328>). Należy jednak pamiętać, iż mimo śmierci dłużnika w dalszym ciągu aktualna jest druga dyrektywa, czyli zasada maksymalnego zaspokojenia wierzycieli, która jednak może okazać się pozorna, gdyż z uwagi na śmierć dłużnika niemożliwe będzie ustalenie planu spłat. Z tych też względów mając na względzie dyrektywę wykładni celowościowej, zwłaszcza funkcji upadłości konsumenckiej pojmowanej w kategoriach dobrodziejstwa i uprawnienia dłużnika, a nie jego obowiązku- należy odrzucić możliwość odpowiedniego stosowania art. 26¹ oraz art.188 (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19460600328>) PrUp. Ponadto ze względów oczywistych śmierć przekreśla ideę „drugiej szansy”, co jest argumentem dodatkowym w zakresie niedopuszczalności prowadzenia tego rodzaju postępowania, skoro upadł jego cel. Dla uniknięcia ewentualnych wątpliwości *de lege ferenda* należałoby wprowadzić przepis, zgodnie z którym w przypadku śmierci dłużnika postępowanie wszczęte w trybie art. 491¹ (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19640430296>) PrUp podlega umorzeniu. Na gruncie obecnie obowiązujących przepisów pojawia się bowiem komplikacja proceduralna, gdyż zgodnie z przepisami k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19640430296>) postępowanie sądowe z chwilą śmierci strony nie podlega umorzeniu, lecz zawieszeniu (art. 174 §1 pkt 1 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19640430296>)). Z kolei zawieszenie postępowania upadłościowego wyłącza norma art. 35 i 229 (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19640430296>) PrUp.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji postanowienia.

SSO Anna Górnik SSO Anna Budzyńska SSO Patrycja Baranowska

(...)

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...). M. K.,

4. (...)